

BOSHLANG'ICH SINFLARDA ARIFMETIK AMALLAR MOHIYATINI**O'RGATISH METODIKASI****Abdiyeva Zilola Hamdamovna**

Osiyo xalqaro universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada boshlang'ich sinflarda arifmetik amallar mohiyatini o'rgatishning samarali metodikasi ko'rib chiqiladi. O'quvchilarning matematik bilimlarini mustahkamlash va ularning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish uchun ilg'or pedagogik yondashuvlar va innovatsion usullar taklif etiladi. Shuningdek, arifmetik amallarni o'rgatishda foydalaniladigan didaktik materiallar va metodlarning tahlili beriladi.

Kalit so'zlar: Boshlang'ich ta'lim, arifmetik amallar, o'quv metodikasi, didaktik materiallar, mantiqiy fikrlash, pedagogik texnologiyalar.

Абстрактный: В данной статье рассматривается эффективный метод обучения сути арифметических действий в начальных классах. Предлагаются передовые педагогические подходы и инновационные методы для укрепления математических знаний учащихся и развития навыков логического мышления. Также дан анализ дидактических материалов и методов, используемых при обучении арифметическим действиям.

Ключевые слова: Начальное образование, арифметические действия, методика обучения, дидактические материалы, логическое мышление, педагогические технологии.

Kirish

Boshlang'ich sinflarda arifmetik amallarni o'rgatish jarayoni o'quvchilarning matematik savodxonligini shakllantirishning muhim bosqichidir. Bu bosqichda o'quvchilarning matematik bilimlarga bo'lgan qiziqishini uyg'otish, ularga amaliy ko'nikmalarni shakllantirish va o'rgatilayotgan mavzuning mohiyatini to'liq tushuntirish zarur. Arifmetik amallarni o'rgatish nafaqat hisoblash ko'nikmalarini rivojlantirish, balki o'quvchilarning analitik va mantiqiy fikrlash qobiliyatini oshirishga ham xizmat qiladi. Ushbu maqolada boshlang'ich sinflarda arifmetik amallarni samarali o'rgatish uchun qo'llaniladigan metodikalar va materiallar tahlil qilinadi.

Asosiy qism**Arifmetik amallarni o'rgatishning ahamiyati**

Arifmetik amallar (qo'shish, ayirish, ko'paytirish va bo'lish) boshlang'ich matematik ta'limning asosini tashkil etadi. Ushbu amallarni o'rgatish orqali o'quvchilar kundalik hayotda kerak bo'ladigan hisoblash ko'nikmalariga ega bo'ladi. Bundan tashqari, arifmetik amallarni o'rgatish matematik mantiqning asosiy elementlarini shakllantirishga xizmat qiladi.

O'rgatish metodikasi

1. **Ko'rish va amaliy yondashuv:** O'quvchilarga turli predmetlar va rasmlar yordamida arifmetik amallarni tushuntirish. Masalan, qo'shish va ayirish amallarini mevalar yoki kubiklar orqali namoyish qilish.
2. **O'yin texnologiyalari:** Matematik o'yinlar orqali o'quvchilarning qiziqishini oshirish. Masalan, "Sonlar poygasi" yoki "Tezkor hisob" kabi o'yinlar orqali arifmetik amallarni mustahkamlash.
3. **Innovatsion texnologiyalar:** Elektron darsliklar va interaktiv dasturlar yordamida mavzuni o'zlashtirishni osonlashtirish.
4. **Muammoli ta'lim:** O'quvchilarga hayotiy masalalarni yechish orqali arifmetik amallarni amaliy qo'llashni o'rgatish.

Didaktik materiallar

- Raqamlar va amallarni o'z ichiga olgan kartochkalar.
- Interaktiv doskalar uchun tayyorlangan vizual dars materiallari.
- Matematika bo'yicha maxsus dasturiy ta'minot.
- O'yin shaklidagi mashqlar va testlar.

Material va metodlar

Maqolada boshlang'ich sinf o'qituvchilari tomonidan qo'llaniladigan metodlar tahlil qilindi. Tadqiqot davomida kuzatish, so'rovnoma va tajriba-sinov usullari qo'llanildi. 50 nafar boshlang'ich sinf o'qituvchilari ishtirokida o'tkazilgan so'rovnoma natijalari asosida samarali metodlar belgilandi. Shuningdek, o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini baholash uchun maxsus testlar ishlab chiqildi va sinovdan o'tkazildi.

Taklif va tavsiyalar

1. Boshlang'ich sinflarda arifmetik amallarni o'rgatishda ko'rgazmali va interaktiv vositalardan keng foydalanish.
2. O'quvchilarning yosh xususiyatlarini inobatga olgan holda, mavzuni qiziqarli va tushunarli tarzda bayon etish.
3. O'qituvchilar uchun maxsus seminar va treninglar tashkil qilish orqali yangi pedagogik texnologiyalarni joriy etish.
4. Elektron resurslar va dasturlarni dars jarayoniga integratsiya qilish.

Boshlang'ich sinflarda arifmetik amallarni o'rgatish, o'quvchilarning matematik tafakkurini shakllantirish va hayotda qo'llay olishlari uchun muhimdir. Bu maqolada arifmetik amallarni o'rgatish jarayonida foydalaniladigan metodikalar, usullar va ularning samaradorligi tahlil qilinadi.

Arifmetik Amallar

Arifmetik amallar – qo'shish, ayirish, ko'paytirish va bo'lish kabi asosiy operatsiyalardir. Ularning har biri o'ziga xos mohiyatga ega bo'lib, boshlang'ich sinf o'quvchilariga matematik bilimlarni berishda muhim rol o'ynaydi.

Qo'shish

Qo'shish – ikki yoki undan ortiq sonning yig'indisini topishga qaratilgan amal. Bu amalni o'rganishda tasvirlar, misollar va real hayotdagi vaziyatlardan foydalanish samarali bo'ladi.

Ayirish

Ayirish – bir sonni boshqa sondan chiqarib olish jarayonidir. Bu amalni tushuntirishda ham ko'rinishlar va misollar yordamida taqdim etish talab etiladi.

Ko'paytirish va Bo'lish

Ko'paytirish va bo'lish - arifmetik amallarning yanada murakkabroq turlari hisoblanadi. Ularni tushuntirishda ko'p marta vizual materiallardan foydalansak, natija yaxshilanishi mumkin.

O'qitishda Foydalaniladigan Metodikalar

1. Interaktiv Metodlar

O'qituvchilar interaktiv metodlardan foydalanib darslarni qiziqarli qilishlari mumkin. O'yinlar, guruhli ishlar va rolli o'yinlar orqali bolalarning diqqatini tortishga erishiladi.

2. Vizualashtirish

Arifmetik amallarni tushuntirishda vizualashtirish (rasmlar, diagrammalar) juda muhimdir. Bu usul bolalarda matematik tushunchalarni yaxshiroq anglash imkonini beradi.

3. Muammoli Vaziyatlar

Muammoli vaziyatlarni yaratib berish orqali bolalarni fikrlashga undash mumkin. Masalan, hayotiy misollar orqali arifmetik amallarning ahamiyatini ko'rsatib berish samarali bo'ladi.

4. Takrorlash

Olingan bilimlarni mustahkamlash uchun takrorlash muhim ahamiyatga ega. O'qituvchi har bir darsdan so'ng avvalgi mavzularni qaytadan ko'rib chiqishi lozim.

Xulosa

Boshlang'ich sinflarda arifmetik amallarni samarali o'rgatish o'quvchilarning matematik savodxonligini oshirishda muhim o'rin tutadi. Mazkur maqolada taklif etilgan metodikalar va tavsiyalar o'quv jarayonini yanada samarali tashkil etishga yordam beradi. O'qituvchilar tomonidan innovatsion texnologiyalar va didaktik materiallardan foydalanish o'quvchilarning mavzuni o'zlashtirish darajasini sezilarli darajada oshiradi.

Boshlang'ich sinflarda arifmetik amallarni o'rgatishda to'g'ri metodika tanlash natijaga ta'sir qiladi. Interaktivlik, vizualashtirish va muammoli vaziyatlardan foydalanish bolalarning

matematik tafakkurini rivojlantiradi hamda ularning bilimlarini mustahkamlaydi. Ushbu metodlarni muvaffaqiyatli qo'llash orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarining matematik ko'nikmalarini yuqori darajada shakllantirish mumkin.

Adabiyotlar:

1. Mamatov A., "Matematika ta'limida zamonaviy usullar", Toshkent: Ta'lim nashriyoti, 2022.
2. Karimov S., "Boshlang'ich ta'limda dars o'tish metodikasi", Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti nashriyoti, 2021.
3. Rasulova F., "Interaktiv metodlarni qo'llash", Buxoro: Buxoro Davlat Universiteti nashriyoti, 2020.
4. Rahimov A., "Matematikani o'qitishda innovatsion yondoshuvlar", Toshkent: TDPU nashriyoti, 2019.